

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKÎ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

EL SANATLARI VE NAKIŞ TEKNOLOJİSİ

PUL VE BONCUK DİKİŞLERİ

ANKARA-2006

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. PUL BONCUK DİKİŞLERİ TEKNİĞİNDE	3
1.1. Tanımı	3
1.2. Pul Boncuk Tekniğinin Desen Özelliği	3
1.3. Desen İçin Faydalanılan Kaynaklar	4
1.4 Uygulandığı Yerler	4
UYGULAMA FAALİYETİ	6
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	6
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	7
2. PUL BONCUK TEKNİĞİNE UYGUN MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME	7
2.1. Pul Boncuk Tekniğinde Kullanılan Kumaşlar	7
2.1.1. Çeşitleri	7
2.1.2. Özellikleri	7
2.2. Pul Boncuk Tutturmada Kullanılan İplikler	8
2.3. Pul Boncuk Tekniğinde Kullanılan Gereçler	8
UYGULAMA FAALİYETİ	9
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	9
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	10
3. PUL BONCUK TEKNİĞİNDE KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMAK	10
3.1. Ölçü-Oran	10
3.2. Deseni Kumaşa Geçirmede Kullanılan Araç Gereçler	11
3.3. Kumaşın Özelliği Dikkate Alınarak Uygun Olan Desen Geçirme Tekniği Kullanılır	11
3.4. Pul Boncuk İşleme Tekniğinde Kumaşı Germe	11
UYGULAMA FAALİYETİ	12
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	12
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	13
4. PUL BONCUK DİKİŞLERİ YAPMAK	13
4.1. Pul Dikme Teknikleri	13
4.2. Boncuk Dikme Teknikleri	14
4.3. Straz Dikme Teknikleri	14
4.4. Pul Boncuk Tekniğinde Kabartma Yapma	14
4.5. Pul Boncuk İşleme Tekniğinde Dikkat Edilecek Teknik Esaslar	14
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	27
ÖĞRENME FAALİYETİ-5	28
5. YARDIMCI İĞNE TEKNİKLERİNİ YAPMAK	28
5.1. Aplike	29
5.2. Çin İğnesi	30
5.3. Basit Nakış İğne Teknikleri	31

ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	33
ÖĞRENME FAALİYETİ-6.....	34
6. KENAR TEMİZLİĞİ YAPMAK.....	34
UYGULAMA FAALİYETİ.....	35
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	35
ÖĞRENME FAALİYETİ-7.....	36
7. BİTMİŞ ÜRÜNÜN ÜTÜSÜNÜ YAPMAK.....	36
7.1. Ürünü Ütülemenin Önemi.....	36
7.2. Pul Boncuk İşlemelerinde Ütü Yaparken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar	36
UYGULAMA FAALİYETİ.....	37
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	37
ÖĞRENME FAALİYETİ-8.....	38
8. BİTMİŞ ÜRÜNÜN KALİTE KONTROLÜNÜ YAPMAK.....	38
8.1. Kalite Kontrol.....	38
8.2. Kalite Kontrolün Amacı.....	38
8.3. Alt İplik Temizleme.....	38
8.4. Üst İplik Temizleme.....	39
8.5. Tela.....	39
8.5.1 Tela Çeşitleri.....	39
8.6. Leke Tanımı.....	39
8.6.1. Leke Temizleme Yöntemleri.....	39
UYGULAMA FAALİYETİ.....	40
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	40
MODÜL DEĞERLENDİRME.....	41
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	42
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	43
KAYNAKCA.....	44

AÇIKLAMALAR

KOD	215ESB273
ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL/ MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Pul ve Boncuk Dikişleri
MODÜLÜN TANIMI	Pul ve boncuk dikişleri; model belirleme, malzeme ihtiyacını belirleme, kumaşı işlemeye hazırlama, pul boncuk dikişleri, pul boncuk işlemlerinde kullanılan yardımcı iğne teknikleri, kenar temizleme, ütü yapma ve kalite kontrol konularının anlatıldığı öğrenme materyalidir
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	İşlemeye Hazırlık Modülünü almış olmak
YETERLİK	Pul boncuk dikişlerini uygulamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modülle gerekli ortam sağlandığında; ürüne ve tekniğe göre desen çizerek uygun malzeme üzerine pul boncuk dikerek, ürüne dönüştürebileceksiniz. Amaçlar <ul style="list-style-type: none">➤ Ürüne uygun olarak, model belirleyip renklendirebileceksiniz.➤ Ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz.➤ Tekniğe ve ölçüye uygun olarak kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz.➤ Tekniğe ve ölçüye uygun olarak pul boncuk dikebileceksiniz.➤ Tekniğe ve ölçüye uygun olarak yardımcı iğne tekniklerini uygulayabileceksiniz.➤ Tekniğe ve ölçüye uygun olarak kenar temizleme yapabileceksiniz.➤ Tekniğe ve ürüne uygun olarak ütü yapabileceksiniz.➤ Tekniğe ve ölçüye uygun olarak kalite kontrol yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam Atölye Donanım Desen kitapları, fotoğraf, dergi, yapılmış ürün örnekleri, renk katalogları, kumaş, iplik, pul boncuk, straz, inci, iğne, kurt, tırtıl, sim parşömen kağıdı, çizimde kullanılan malzemeler, renkli kalemler, makas, renkli iplikler, bitmiş ürün, kenar temizleme malzemeleri, ütü, ütü bezi, ütü masası, küvet, hata etiketi (meto)
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kendinizi

değerlendireceksiniz.

Modül sonundaysa kazandığınız bilgi ve becerileri ölçmek amacıyla öğretmeniniz tarafından hazırlanacak ölçme araçlarıyla değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

İlk çağlardan günümüze kadar insanlar,duygu ve düşüncelerini bazen sözlü, bazen yazılı,bazen de çeşitli zeminler üzerine motiflerle bezeyerek dile getirmişlerdir.Motif olarak kayalar üzerine oyma resimler, desenler, deri üzerine nakışlar işlenmiştir.Çok eskiden, kıyafetler üzerine renkli taşlar, fayans parçaları,cam ve metallerle süslemeler yapılmış,günümüzde de bu süsleme işlemi pul boncuk,inci,sim, straz materyalleriyle yapılmaktadır.

Pul boncuk v.b. materyallerle süslenen abiye kıyafetler, çocuk kıyafetleri, spor kıyafetler,takılar,aksesuarlar,çanta ve terlikler,ev dekorasyonu ve dekoratif örtüler günümüzde çok yoğun kullanılmaktadır.

Günümüzde çok rağbet gören pul boncuk işlemleri; deyim yerindeyse altın çağını yaşamaktadır, öyle ki yalnızca el işlemesi olarak kalmayıp çok başlı sanayi makinelerinde seri olarak üretilmeye başlanmıştır.

Sizde bu faaliyeti, başarıyla tamamladığınızda, bu güzel ve zevkli işlemeyi hayatınızın her anında kullanabileceğiniz gibi, ekonomik olarak gelir de sağlayabilirsiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında, ürüne uygun olarak model belirleyip renklendirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Yapılmış ürün örnekleri araştırınız. Bu örnekleri sınıf panosunda sergileyiniz. Pul boncuk tekniğine uygun desen araştırınız. Bulduğunuz desenleri sınıf arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. PUL BONCUK DİKİŞLERİ TEKNİĞİNDE MODEL BELİRLEME

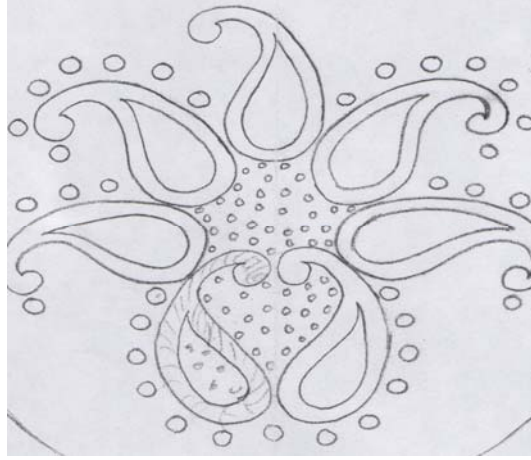
1.1. Tanımı

Pul, boncuk, straz, inci, kurt, tırtıl gibi malzemelerin kumaş üzerine tutturularak yapılan bir işleme tekniğidir. Yapımı çok eski tarihlere dayanan pul boncuk işleme tekniğine, M.Ö.1000-700yılları arasında Frigyalılar döneminde rastlanmıştır. O zamanlara ait metal, cam ve fayans boncuklarla işlenmiş kumaş parçaları bulunmuştur.

Yüzyıllar boyu popüleritesini kaybetmemiş olan pul boncuk işleme tekniği, günümüzde altın çağını yaşamaktadır. Abiye kıyafetlerde, çoğunlukla kullanılan pul boncuk işleme tekniği günümüzde spor kıyafetlerde, terliklerde, ayakkabılarda, çocuk kıyafetleri, ev dekorasyonu ve aksesuarlarda kullanılmaktadır.

1.2. Pul Boncuk Tekniğinin Desen Özelliği

Pul boncuk yerleştirmeye uygun, çok kıvrak olmayan desenler, tercih edilir. Kullanıldığı yere göre geometrik desenler de uygulanabilir.(örn. kenar suları) Beyaz iş desenlerinden ve Çin iğnesi desenlerinden yararlanılabilir.

Şekil 1.1: Pul boncuk deseni

1.3. Desen İçin Faydalanılan Kaynaklar

Tabiattan (çiçek, tomurcuk, yaprak, dal), Geometrik şekiller (kare, oval, üçgen vb.), İşlenmiş ürünlerden, desen kitaplarından, müzelerden faydalanılır.

Şekil 1.2: Deri üzerine çalışma

1.4 Uygulandığı Yerler

Günümüzde; yatak takımlarında, dekoratif örtülerde, ev dekorasyonunda (abajur, mamluk vb.), her tür kıyafetlerde (Abiye kıyafetler, spor kıyafetler, çocuk giysilerinde, gecelik ve sabahlıklarda), aksesuarlarda (şapka, fular, şal, terlik, çanta, broş, mendil, eldiven, kolye küpelerde ve düğmelerde) pul boncuk işleme tekniği kullanılır.

Şekil 1.3: Deri üzerine çalışma

Şekil 1.4: Pul boncuk çalışma örneği

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Pul boncuk tekniğine uygun desen araştırmız.	➤ Beyaz iş desenleri ve Çin iğnesi desenlerinden yararlanabilirsiniz.
➤ Deseni tespit ediniz.	➤ Kullanım alanına uygun desen seçiniz.
➤ Kompozisyon hazırlayınız.	➤ Seçilen desenin kullanım alanına uygun ölçülerde olmasına dikkat ediniz.
➤ Deseni çiziniz.	➤ Net çizgi çiziniz.
➤ Deseni renklendiriniz.	➤ Fona uygun renk seçmeye dikkat ediniz.

NOT: Renkleri seçerken; renklerin uyumuna, renk geçişlerindeki tonlamaya dikkat edilmelidir. Pul boncuk tekniğini uygularken yapılan işlemenin tonlarına uygun, pul boncuk seçilmelidir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	Pul boncuk tekniğine uygun desen araştırdınız mı?		
2	Deseni tespit ettiniz mi?		
3	Kompozisyon hazırladınız mı?		
4	Deseni çizdiniz mi?		
5	Deseni renklendirdiniz mi?		

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “**evet**” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında, ürüne uygun malzeme seçimi yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Boncuk ve pul türlerini araştırınız. Kullanacağınız alana uygun kumaş araştırınız

2. PUL BONCUK TEKNİĞİNE UYGUN MALZEME İHTİYACINI BELİRLEME

2.1. Pul Boncuk Tekniğinde Kullanılan Kumaşlar

Seyrek olmayan sık dokunuşlu bütün kumaşlar üzerinde kullanılabilir.

2.1.1. Çeşitleri

- Deri,
- Keçe,
- Süt,
- Yöresel kumaşlar(Kutnu,mevdaniye),
- İpek,
- Saten
- Kadife,
- Tafta,
- Organze ve benzeri kumaşlar kullanılır.

Şekil 2.1:Saten üzerine çalışma

NOT: Kumaş özelliği dikkate alınarak ince dokunuşlu olan kumaşlarda astar kullanılması tavsiye edilir. Astarlık kumaşlar; organze, mermerşahi, tül veya yapılacak ürün özelliğine göre farklı kumaşlar da seçilebilir.

2.1.2. Özellikleri

Desenli , desensiz , sık dokunuşlu istenilen her türlü malzeme üzerine uygulanabilir.

2.2. Pul Boncuk Tutturmada Kullanılan İplikler

Pul boncuk, inci gibi malzemeleri tuttururken, sağlam olması için naylon iplik, tercih edilir. Pul boncuk tekniğinde yardımcı iğne teknikleri kullanılırken sim, sırma ,çamaşır ipeği; kumaş özelliğine göre koton iplik ,orlon, yün, rafya da kullanılabilir.

2.3. Pul Boncuk Tekniğinde Kullanılan Gereçler

Çeşitli ebatlarda ve şekillerde boncuk, pul, inci, su taşları, harçlar, straz, kurt, tırtıl, çeşitli iplikler, sim, sırma gibi malzemeler, pul boncuk tekniğinde kullanılan malzemelerdir.

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Ürüne uygun kumaş seçiniz.	➤ Kullanım alanını göz önünde bulundurunuz.
➤ Ürüne uygun iplik belirleyiniz.	➤ Kullandığınız kumaşa uygun seçim yapınız.
➤ Pulu seçiniz.	➤ Desene ve ürüne uygun pul seçimi yapınız
➤ Boncuk seçiniz.	➤ Seçtiğiniz pul büyüklüğüne uygun boncuk seçiniz.
➤ Süsleme malzemesini seçiniz.	➤ Kurt, tırtıl ve taşlarla işlemeyi zenginleştirebilirsiniz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değiştirerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	Ürüne uygun kumaş seçtiniz mi?		
2	Ürüne uygun iplik belirlediniz mi?		
3	Pulu seçtiniz mi?		
4	Boncuk seçtiniz mi?		
5	Süsleme malzemesini seçtiniz mi?		

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “**evet**” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe ve ölçüye uygun olarak kumaşı işlemeye hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Ürüne uygun desen araştırması yapınız.

3. PUL BONCUK TEKNİĞİNDE KUMAŞI İŞLEMeye HAZIRLAMAK

Şekil 3.1: Saten üzerine çalışma

3.1. Ölçü-Oran

Yapılacak ürüne uygun ölçü belirlenmesi gerekir. Belirlenen ölçüler dikkate alınarak, kumaşın hazırlanması gereklidir.

NOT: Pul boncuk işleme tekniği giyim üzerine uygulandığında; işleme yapılacak kumaş üzerinde ilk önce kalıp çizilir. İşleme yapılacak yer belirlenir. İşleme yapıldıktan sonra kesim işlemleri yapılır ve dikişe hazırlanır.

3.2. Deseni Kumaşa Geçirmede Kullanılan Araç Gereçler

- İşleme için seçilen desen,
- Parşömen kağıdı,
- Kalemler (2B, 2HB),
- Toplu iğne,
- Silgi,
- Kalemtraş,
- Mezura,
- Cetvel,
- Kopya kağıdı,
- Ütü (ütüleme yolu ile çıkan desen için),
- Ütü masası

3.3. Kumaşın Özelliği Dikkate Alınarak Uygun Olan Desen Geçirme Tekniği Kullanılır

Bu teknikler:

- Çizerek desen geçirme,
- Ütüleme yolu ile desen geçirme,
- Kopya kağıdıyla desen geçirme,
- Deseni kumaşın altına koyarak desen geçirme,

NOT: Desen geçirme teknikleri için “İşlemeye Hazırlık Modülü”ne bakınız.

3.4. Pul Boncuk İşleme Tekniğinde Kumaşı Germe

Kumaş özelliğine göre, istendiğinde kumaşı germe tekniği kullanılabilir. Kumaşı kağıtla germe tekniği, bu işleme için uygundur.

NOT: Pul boncuk işleme tekniği; kullanılan malzemeler zarar görebileceğinden genelde kasnakla germe tekniği uygulanmaz. Uygun görüldüğü takdirde, malzemelere zarar vermeden germe işlemi yapılmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Kumaş hesabı yapınız.	➤ Yapacağınız ürünün ölçüsünü alırken dikkat ediniz.
➤ Kumaşı istenilen ölçüye göre kesiniz.	➤ Kumaşı keserken eğri kesmemeye dikkat ediniz.
➤ Kumaşın kenar sürfilesini yapınız.	➤ Kumaşın atmamasına dikkat ediniz
➤ Kumaşın orta teyelini alınız.	➤ Orta teyeli alırken, kumaşın ortasını kaydırmamaya dikkat ediniz
➤ Deseni kumaşa geçiriniz.	➤ Kumaş özelliğine göre desen geçirme tekniğini kullanınız.
➤ Kumaşı geriniz.	➤ Gerek görüldüğü takdirde, tekniğe ve ürüne uygun olarak kumaşı geriniz.

NOT: Orta teyelini, sürfilesini yapmak ve desen geçirme teknikleri için bakınız “İşlemeye Hazırlık Modülü”.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	Kumaş hesabı yaptınız mı?		
2	Kumaşı istenilen ölçüye göre kestiniz mi?		
3	Kumaşın kenar sürfilesini yaptınız mı?		
4	Kumaşın orta teyelini aldınız mı?		
5	Deseni kumaşa geçirdiniz mi?		
6	Kumaşı tekniğe uygun gerdiniz mi?		

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “**evet**” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak pul boncuk dikebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Pul boncuk dikilerek süslenen işlemleri araştırınız. Sınıf panosunda sergileyiniz.

4.PUL BONCUK DİKİŞLERİ YAPMAK

4.1. Pul Dikme Teknikleri

Pullar kullanılacak ürüne, desene uygun olarak çeşitli şekillerde dikilirler.

Şekil 4.1: Kurt, straz ve pullarla yapılan çalışma

- Tek olarak yan yana
- Boncuk aracılığıyla
- Tek olarak üst üste
- Makine dikişle
- Zincir iğnesiyle
- İğne ardıyla

4.2. Boncuk Dikme Teknikleri

Boncuklar, uygulanacak yere, kullanılan diğer malzemeler ve desen özelliğine göre değişik şekillerde dikilebilir.

- Makine dikişiyle
- Blonya iğnesiyle

4.3. Straz Dikme Teknikleri

Strazın büyüklüğüne göre, tutturma tekniği değişir. Düğme diker gibi tutturulur.

Şekil 4.2: Strazla yapılan çalışma

4.4. Pul Boncuk Tekniğinde Kabartma Yapma

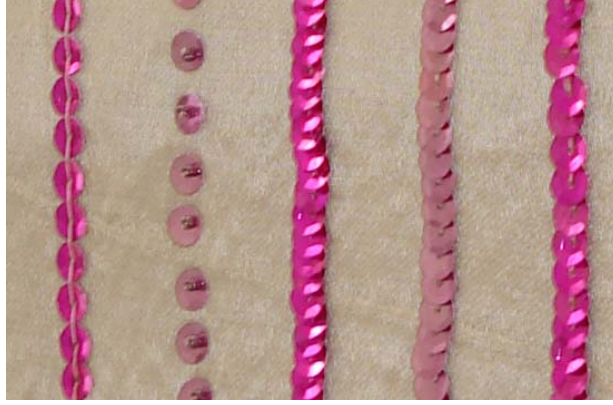
Kabartma tekniği, işlemeye hacim vermek için yapılır. Yuvarlak hatlarda yapılması uygundur. Kabartma tekniği yapıldıktan sonra, süsleme uygulanır.

4.5. Pul Boncuk İşleme Tekniğinde Dikkat Edilecek Teknik Esaslar

- Deseni çizerken çok koyu çizmeyiniz.
- Kumaşın ütülü olmasına dikkat ediniz.
- Pul boncuk dikilirken, sağlam iplikle dikiş yapınız.
- Başlarken, ipinizi sıkıca tutturunuz.
- Kullanılan malzeme renginde iplik kullanınız.
- İşlemesi biten ürünün üzerine ütü basmayınız.
- Pamukla kabartılarak yapılan işlemlerde, alta konulan organzenin işleme kumaşının, en boy ipliğiyle aynı boyda olmasına dikkat ediniz.
- Alta konulan organzenin boy ipliği yönünde, çıtlatınız.
- Kabartılarak çalışılan motiflere, fazla pamuk doldurmayınız.
- Doldurma işlemi bittikten sonra, açılan kesiği çırpma dikişiyle tutturunuz.

UYGULAMA FAALİYETİ

➤ Pul Dikme Teknikleri

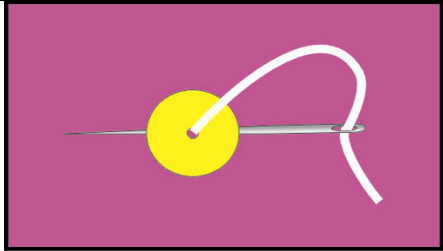

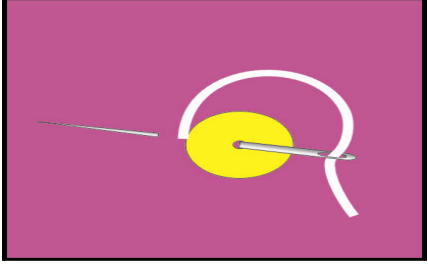
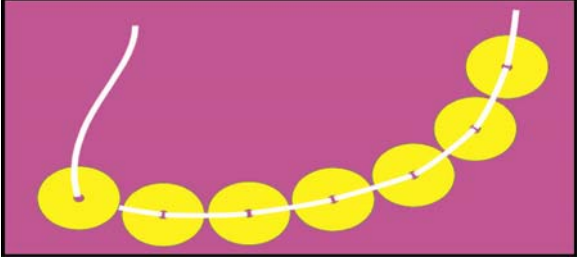

Şekil 4.3: Pul dikme teknikleri

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Çalışma yerini ve araç gereçlerini hazırlayınız.	➤ İş parçası, iplikler, iğneler, pul ve boncuklar
➤ Desen özelliğine uygun olarak dikeceğiniz pul yerini tespit ediniz.	➤ Desen genişliğine uygun pul tutturma tekniğini seçiniz.

NOT: Bu işlem basamaklarını bütün pul dikme faaliyetinden önce uygulayınız.

• Tek Olarak Yanyana Pul Tutturma

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ İğneye sağlam bir ip geçiriniz.	 <p>Şekil 4.4: Pul dikme</p>

<p>➤ İşlemeyi sağdan sola yapınız.</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.5 : Pul dikme</p>
<p>➤ İpliği sağdan tutturunuz. ➤ İğneyi kumaşın yüzüne çıkınız.</p>	<p>➤ Titiz ve düzenli çalışınız.</p> <p style="text-align: center;">Şekil 4.6 : Pul dikme</p>
<p>➤ Pulun ortasından geçiriniz (Pulun yüzü yukarıya gelsin.)</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.7: Yan yana pul dikme</p>
<p>➤ İğneyi, pulun sağından ve dibinden batınız.</p>	<p>➤ Desen çizgisini takip ediniz.</p>
<p>➤ Pulun solundan ve dibinden çıkarak ,pulun ortasına batınız</p>	<p>➤ Pulların aralıklarını eşit yapmaya dikkat ediniz.</p>
<p>➤ Soldan bir pul payı bırakarak çıkınız.</p>	<p>➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.</p>
<p>➤ İkinci pulu geçiriniz ve aynı işlemi desene göre tekrar ediniz.</p>	<p>➤ Ekonomik olunuz.</p>
<p>➤ Desen tamamlanınca, ipi tutturup kesiniz.</p>	<p>➤ İpi işlemenin tersinde iyi sağlamlaştırınız.</p>

Şekil 4.8: Pul dikme teknikleri

- **Boncuk Aracılığı ile Pul Tutturma**

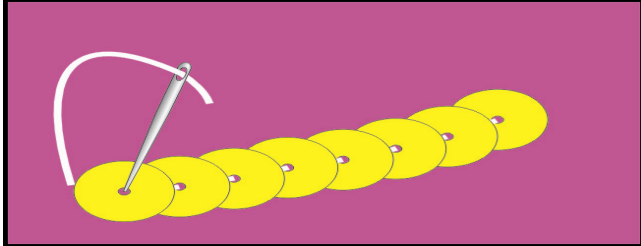
İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ İğneye sağlam bir ip geçiriniz	➤ Kullanacağınız ipin boncuk ve pulun rengine uygun olmasına dikkat ediniz.
➤ İpliği kumaşınıza sağlam olarak tutturunuz.	➤ Titiz ve düzenli çalışınız
➤ İğneyi kumaşın yüzüne çıkınız.	➤ Ekonomik olunuz
İğneye bir pul ve boncuk geçiriniz (pulun yüzü üste gelsin)	➤ Pula uygun boncuk seçiniz.
➤ İğneyi pulun ortasından batırın ve kumaşın tersine geçiriniz.	 <p>Şekil 4.9 : Pul dikme teknikleri</p>
➤ Aynı işlemleri tekrarlayarak işlemeye devam ediniz.	 <p>Şekil 4.5 : Boncuk aracılığıyla pul dikme</p>

➤ Desen tamamlanınca, ipi tutturup kesiniz.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.

Şekil 4.10: Boncuk aracılığıyla pul dikme

- **Tek Olarak Üst Üste Pul Tutturma**
 - **Makine Dikişle Pul Tutturma**

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ İğneye sağlam bir ip geçiriniz.	➤ Sağdan sola doğru işleme yapınız.
➤ İpliği kumaşınıza sağlam olarak tutturunuz.	➤ İşleme ipliğinde bolluk bırakmamaya dikkat ediniz.
➤ İğneyi kumaşın yüzüne çıkınız.	➤ Titiz ve düzenli çalışınız.
➤ İğneye pulu geçiriniz (Pulun yüzü üste gelsin.)	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.
➤ İğneyi sola doğru pulun dibinden batınız.	➤ Ekonomik olunuz.
➤ Yarım pul mesafesinden kumaşın üzerine çıkınız.	
➤ İkinci pulu iğneye geçiriniz, bu defa pulun tersi üst tarafa gelsin.	

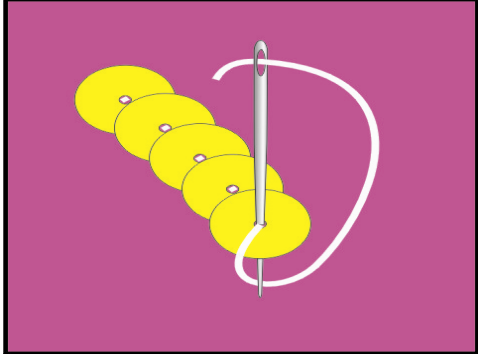

Şekil 4.11: Pul dikme teknikleri

➤ Birinci pulu tutturma ipliğinin dibinden, kumaşa iğneyi batırınız.	
➤ Sola doğru bir pul mesafeden kumaşın yüzüne çıkınız.	
➤ Pulun yüzü üste gelecek şekilde, düzeltiniz.	
➤ Bir evvelki pulun üzerine çeviriniz ve ipliği çekiniz.	
➤ Aynı işlemleri tekrarlayınız.	
➤ Desen tamamlanınca ipi tutturup kesiniz.	

Şekil 4.12: Makine dikişi ile pul dikme teknikleri

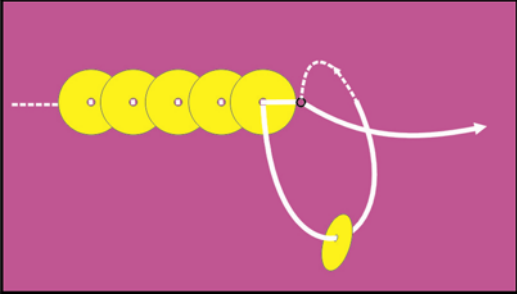
○ **Zincir İğnesi Tekniği ile Pul Tutturma**

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ İğneye sağlam bir ip geçiriniz.	➤ Desen çizgisini takip etmeye dikkat ediniz.
➤ İpliği kumaşınıza sağlam olarak tutturunuz.	➤ Tutturma ipliğinin sağlam olmasına ve pul renginde olmasına özen gösteriniz.
➤ İğneyi kumaşın yüzüne çıkınız.	➤ Kaynakları etkili ve verimli kullanınız.
➤ İğneyi pulun ortasından geçiriniz (Pulun yüzü üste gelsin)	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.
➤ İpliği, sol elinizin baş parmağıyla tutunuz ve bir halka yapınız.	➤ Ekonomik olunuz.
➤ Pulun ortasından batınız.	➤ Temiz ve düzenli olunuz.

<p>➤ Pulun dibinden ve yaptığımız halkanın içinden geçirerek kumaşın üstüne çıkınız.</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.13: Pul dikme</p>
<p>➤ Aynı işlemi desen özelliğine uygun olarak uygulamaya devam ediniz.</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.14: Zincir iğnesi ile pul dikme teknikleri</p>
<p>➤ Desen tamamlanınca ipi tutturup kesiniz.</p>	

NOT: Bakınız “Basit Nakış İğne Teknikleri Modülü”

○ **İğne Ardı Tekniğiyle Pul Tutturma**

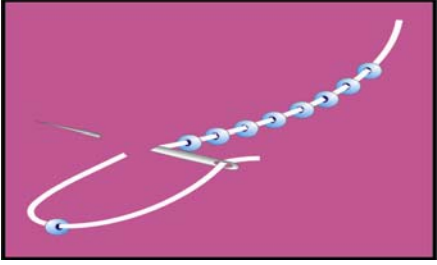
İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
<p>➤ İğneye sağlam bir ip geçiriniz.</p>	<p>➤ Kaynakları etkili ve verimli kullanınız.</p>
<p>➤ İpliği kumaşınıza sağlam olarak tutturunuz.</p>	<p>➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.</p>
<p>➤ İğneyi kumaşın yüzüne çıkınız.</p>	<p>➤ Ekonomik olunuz.</p>
<p>➤ İğneyi, pulun ortasından geçiriniz. (Pulun yüzü üste gelsin.)</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.15: Pul dikme</p>
<p>➤ Pulun sağ kenarından batınız.</p>	<p>➤ Temiz ve düzenli olunuz.</p>
<p>➤ Tekrar pulun ortasından çıkınız.</p>	
<p>➤ İkinci pulu iğneye geçiriniz.</p>	
<p>➤ Sağa doğru ikinci pulun dibinden batırınız.</p>	

<p>➤ İkinci pulun ortasından çıkın ve desene göre aynı işlemleri tekrarlayarak devam ediniz.</p>	 <p>Şekil 4.16: İğne ardı ile pul dikme teknikleri</p>
<p>➤ Desen tamamlanınca ipi tutturup kesiniz.</p>	

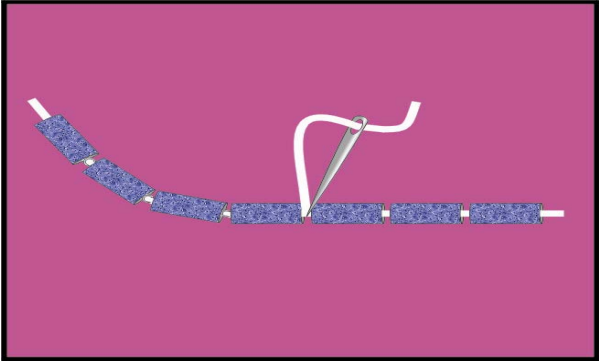
Şekil 4.17: Pul dikme teknikleri

- **Boncuk Dikme Teknikleri**
 - **Makine Dikişle Boncuk Dikme**

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
<p>➤ İğneye sağlam bir ip geçiriniz.</p>	<p>➤ Temiz ve düzenli olunuz.</p>
<p>➤ İpliği kumaşınıza sağlam olarak tutturunuz.</p>	<p>➤ Ekonomik olunuz.</p>
<p>➤ İğneyi kumaşın yüzüne çıkınız</p>	
<p>➤ Bir boncuk geçiriniz.</p>	 <p>Şekil 4.18 : Boncuk dikme</p>

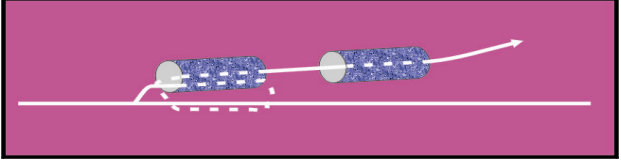

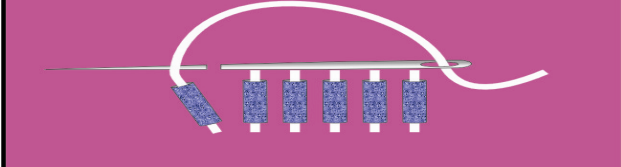
<p>➤ Boncuğun uzunluğu kadar sağ tarafa batınız.</p> <p>➤ İğneyi, ilk çıkış yerinden bir boncuk uzunluğunda soldan çıkınız.</p>	<p>➤ Dikkatli olunuz.</p> <p>Şekil 4.19 : Makine dikişi ile boncuk dikme</p>
<p>➤ Aynı işlemleri desen özelliğine göre tekrarlayınız.</p>	 <p>Şekil 4.20 : Çeşitli dikişler ile boncuk dikme</p>
<p>➤ Desen tamamlanınca ipi tutturup kesiniz.</p>	<p>➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.</p>

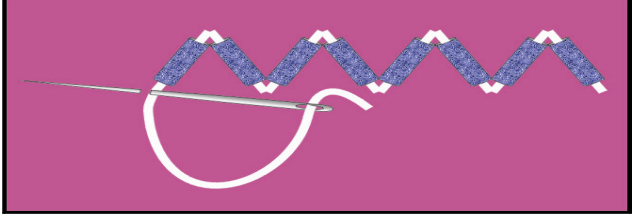
- **Blonya İğnesi ile Boncuk Dikme**

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
<p>➤ Kordon ipliğini, desenin başlama noktasına tutturunuz ve boncukları bu ipe diziniz.</p>	<p>➤ İpin sağlam olmasına dikkat ediniz.</p>
<p>➤ Başka bir iplikle, desenin başlama noktasından çıkarak ipi tutturunuz.</p>	<p>➤ Desene sadık kalmaya dikkat ediniz.</p>
<p>➤ Boncukların dizili olduğu kordonu sol elinizin işaret ve baş parmağıyla tutunuz.</p>	 <p>Şekil 4.21: Boncuk dikme</p>

<p>➤ Diğer iplikle, boncukların arasından soldan sağa, tek tek tutturunuz.</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.22: Blonya iğnesi ile boncuk dikme</p>
--	---

• **Uzun Boncuk Dikme**

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
<p>➤ İğneye sağlam bir ip geçiriniz.</p>	<p>➤ İpliğin bol kalmamasına dikkat ediniz. Aksi takdirde işlemede görüntü bozulacaktır.</p>
<p>➤ İpliği, kumaşınıza sağlam olarak tutturunuz.</p>	<p>➤ Sağlam bir ip kullanınız.</p>
<p>➤ İğneyi kumaşın yüzüne çıkınız.</p>	<p>➤ Deseni bozmayacak şekilde net çalışınız.</p>
<p>➤ Boncuğu iğneye geçiriniz.</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.23: Uzun boncuk dikme</p>
<p>➤ İğneyi, boncuk mesafesi kadar sağ taraftan kumaşa batınız ve başlama noktasına tekrar çıkınız.</p>	<p>➤ Ekonomik olunuz.</p>
<p>➤ İpliği, çekerek uzun boncuğu yerine yerleştiriniz.</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.24: Uzun boncuk dikme</p>
<p>➤ İğneyi tekrar uzun boncuğun içerisinden soldan sağa doğru geçiriniz.</p>	 <p style="text-align: center;">Şekil 4.25 : Uzun boncuk dikme</p>

➤ İğnenize ikinci boncuğu takınız.	
➤ Aynı işlemi tekrarlayınız.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Bu tekniği şekilde görüldüğü gibi iki türlü yapabilirsiniz.	
Şekil 4.26: Uzun boncuk dikme	

➤ **Straz Dikme**

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ İpliğinizi kumaşınıza tutturun ve kumaşın yüzüne çıkınız.	➤ İplik madeni kısımlar tarafından kesilebileceğinden, sağlam bir iplik kullanınız.
➤ Her delikten iplikle düğme diker gibi tutturunuz.	
➤ Dikişin sağlam olması için bu işlemi, iki defa tekrar ediniz.	➤ İş güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Kumaşın altından ipliğinizi sağlam bir şekilde tutturunuz.	
➤ Artan ipliği kesiniz.	➤ Ekonomik olunuz.
Şekil 4.28: Straz dikme	

➤ **Pul Boncuk Tekniğinde Kabartma Tekniğini Uygulama**

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Kabartma yapılacak bölümü belirleyiniz.	➤ Büyük motiflerde kabartma yapmak uygundur.
➤ Kabartma yapılacak alanın altına, desenden 1cm büyük olacak şekilde astarlık kumaş kesiniz.	➤ İşlemenin altı önceden astarlanmışsa, ikinci bir astara gerek yoktur.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Astarlık kumaşı desenin altına teyelleyniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Astarlık kumaşı ve işleme kumaşının en boy iplikleri aynı yönde olmalıdır.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desen çizgisinin üzerinden küçük oyulgamalar yapınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Makine dikişi de yapabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Desenin tersinden astarlık kumaşı, makas yardımıyla çıtlatınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çıtlatma işlemi, desenin ortasından boy ipliği yönünde yapılmalıdır. ➤ Çıtlatmayı, mümkün olduğunca küçük yapın. ➤ Büyük motifleri birkaç yerden çıtlatabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tığ veya nakış makası yardımıyla pamukları çıtlatılan yerden doldurunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşleme kumaşınız fazla gergin olmasın. ➤ Desene ve ürüne göre kabarıklığı ayarlayınız. ➤ Motiflere fazla pamuk doldurmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çıtlatılan yeri çırpma dikişiyle kapatınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çırpma dikişini yaparken sağlam iplik kullanınız.
	
	<p>Şekil 4.29: Kabartma yapma</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kabartılan yerleri çeşitli gereçlerle süsleyiniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Süslemede hazır harç, pul boncuk, straz vb. malzemelerle süsleyebilirsiniz. ➤ İşleme tekniklerini de süslemede kullanabilirsiniz.

➤ Kumaşın altından ipliğini sağlam bir şekilde tutturunuz.

Şekil 4.30: Kabartma yapma

➤ Artan ipliği kesiniz.

➤ Ekonomik olunuz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	İşlemelerinizi yaparken sağlam ip kullandınız mı?		
2	Tek olarak, yan yana pul dikme tekniğini kumaş üzerinde uygulayabildiniz mi?		
3	Boncuk aracılığıyla pul tutturma tekniğini kumaş üzerinde uygulayabildiniz mi?		
4	Makine dikişi tekniğiyle pul tutturdunuz mu?		
5	Zincir iğnesi tekniğiyle pul tutturdunuz mu?		
6	İğne ardı tekniğini kullanarak pul tutturdunuz mu?		
7	Makine dikişi tekniğiyle boncuk dikebildiniz mi?		
8	Blonya iğnesini kullanarak boncuk dikebildiniz mi?		
9	Uzun boncuğu tekniğine uygun dikebildiniz mi?		
10	Straz dikme tekniğini öğrenebildiniz mi?		
11	Pul boncuk tekniğinde kabartma yaptınız mı ?		
12	İşleme bittikten sonra ipliğinizi, sağlam bir şekilde tutturdunuz mu?		

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “**evet**” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-5

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında, tekniğe uygun olarak yardımcı iğne tekniklerini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Pul boncuk dikişlerinde, hangi yardımcı iğne tekniklerinin kullanıldığını araştırınız. Bulduğunuz işlenmiş ürünleri veya resimleri sınıf panosunda sergileyiniz.

5. YARDIMCI İĞNE TEKNİKLERİNİ YAPMAK

Pul boncuk tekniğinde kullanılan yardımcı iğne teknikleri; applike, Çin iğnesi, ve basit nakış iğne teknikleridir.

Bu teknikler; yapılan ürüne, desen özelliğine, kişisel zevke ve kullanım yeri dikkate alınarak seçilir ve uygulanır.

Şekil 5.1: Applike

5.1. Aplike

Desenli veya düz kumaşlar ya da süet, deri gibi malzemelerden kesilen motifleri, bir fon üzerine yardımcı iğne teknikleri kullanarak yapıştırma, tutturma, kapama tekniğidir. Aplike iki şekilde yapılır. Bunlar:

- Kapalı aplike (Kapama aplike)
- Açık aplike (Düz aplike) gibi çeşitleri vardır.

Aplike yapılırken dikkat edilecek en önemli nokta, kumaş özelliklerinin aynı olması ve kumaşların en boy ipliklerinin, aynı yönde olmasıdır. Aksi halde üste konan parçanın şekli bozulur.

NOT: Ayrıntılı bilgi için bakınız, “Aplike Modülü”

Aplike Tekniğiyle Yapılan Örnek Çalışmalar

Şekil 5.2: Aplike

Şekil 5.3: Aplike

Şekil 5.4: Aplike

5.2. Çin İğnesi

Çin iğnesi, renkli ipliklerin birbiri içine girerek kaynaştırıldığı bir işleme tekniğidir.

- Düz çin iğnesi,
- Gölge çin iğnesi
- Fantezi çin iğnesi gibi, işleme teknikleri vardır

Çin iğnesinin bir diğer adı iğne boyasıdır.

Şekil 5.5: Aplike

NOT: Ayrıntılı bilgi için bakınız, “Çin İğnesi Modülü”

5.3. Basit Nakış İğne Teknikleri

Pul boncuk dikişleri tekniğinde, yardımcı iğne olarak diğer tekniklere göre daha fazla kullanılır.

Tek ya da birkaç iğne tekniğinin birlikte kullanılarak yapılmasından oluşan işleme tekniğidir. Genelde yardımcı iğne olarak tamamlayıcı bir tekniktir. Tek başına da yapıldığında, güzel işlemler meydana gelir.

Basit nakış iğne teknikleri:

- Düz iğneler
- İlmikli iğneler
- Zincirli iğneler
- Düğümlü iğneler
- Karışık iğnelerdir.

NOT: Ayrıntılı bilgi için bakınız, “Basit Nakış İğnesi Modülü”

Şekil 5.6: Basit nakış iğne teknikleri

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Tekniğe ve ürüne uygun olan yardımcı iğne tekniğini seçiniz	➤ Kullanacağımız yardımcı iğne tekniğini, desen ve ürün özelliğine uygun olarak seçiniz.
➤ Ürün üzerinde aplike tekniğini uygulayınız.	➤ En ve boy ipliklerine dikkat ediniz.
➤ Tekniğe uygun olarak Çin iğnesi tekniğini ürün üzerinde uygulayınız.	➤ Renk uyumuna dikkat ediniz.
➤ Basit nakış iğnesini, yardımcı teknik olarak uygulayınız.	➤ Temiz ve titiz çalışınız.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	İşlemelerinizi yaparken sağlam ip kullandınız mı?		
2	Yardımcı iğne tekniklerini seçerken desen ve ürün özelliğini dikkate aldınız mı?		
3	Ürün üzerinde aplike tekniğini uygulayabildiniz mi?		
4	Tekniğe uygun olarak Çin iğnesi tekniğini ürün, üzerinde uygulayabildiniz mi?		
5	Basit nakış iğnesini, yardımcı teknik olarak ürün üzerinde uygulayabildiniz mi?		
6	İşleme bittikten sonra ipliğinizi sağlam bir şekilde tutturduunuz mu?		

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetine dönerek işlemi tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “**evet**” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-6

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında, tekniğe uygun olarak kenar temizleme yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Yaptığınız ürüne ve kumaş özelliğine uygun, kenar temizleme tekniklerini araştırınız.

6. KENAR TEMİZLİĞİ YAPMAK

Kenar temizleme teknikleri; işleme yaptığımız kumaşa güzel ve temiz bir görünüm vermek amacıyla kullanılır.

Bu teknikler; kullandığımız kumaşa uygulanan tekniğe, kişisel zevke ve kullanım alanına göre değişiklikler gösterir.

Pul boncuk dikişleri tekniğinde de bu özellikler göz önüne alınarak; aşağıda saydığımız kenar temizleme teknikleri uygulanır.

- Köşe yaparak kenar temizleme tekniği,
- İğne oyasıyla kenar temizleme tekniği,
- Hazır bant ve harçlarla kenar temizleme tekniği,
- Püskül yaparak kenar temizleme tekniği,

NOT: Ayrıntılı bilgi için bakınız, “İşlemeye hazırlık Modülü”

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Ürüne ara ütü yapınız.	➤ İşlemenin üzerine ütü basmayınız.Kumaş özelliğine uygun ütü ayarını seçmeyi unutmayınız.
➤ Ürüne,teknığe ve zevke uygun kenar temizleme çeşidini seçiniz.	➤ Tekniğe ve kumaş özelliğine uygun kenar temizlemesi seçmeye dikkat ediniz.
➤ Uygun kenar temizleme çeşidini ürününüze uygulayınız.	➤ Seçtiğiniz tekniğin işlem basamakları için bakınız ”İŞLEMENE HAZIRLIK MODÜLÜ”

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	Ürüne ara ütü yaptınız mı?		
2	Tekniğe ve kumaş özelliğine uygun kenar temizlemesi seçtiniz mi?		
3	Tekniğe uygun kenar temizleme çeşidini ürününüze uyguladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetinde ilgili konuya geri dönerek işlemleri tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-7

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak ütü yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

İşlemede kullanılacak kumaş özelliğine uygun ütü ısı ayarlarını araştırınız.

7. BİTMİŞ ÜRÜNÜN ÜTÜSÜNÜ YAPMAK

7.1. Ürünü Ütülemenin Önemi

Yapılan işlemin net, güzel ve daha dayanıklı olması için mutlaka ütülenmesi gerekir. Pul boncuk tekniğindeyse, işlemeye başlamadan önce kumaş ütülenmelidir. Aksi halde işleme bittikten sonra, ürün ütülenmez; çünkü kullanılan malzeme bozulabilir.

Ütülerken kumaş özelliği dikkate alınmalıdır. Kumaş özelliğine uygun ütü ayarı yapılmazsa kumaş sararır, hatta bozulabilir.

7.2. Pul Boncuk İşlemelerinde Ütü Yaparken Dikkat Edilecek Teknik Esaslar

- Ütü yapılacak ortamın ve ütü altının temiz olması,
- Ütü ayarının kumaşa uygun hazırlanması,
- Ütü sıcaklığının başka bir kumaş üzerinde denenmesi,
- Pul boncuk işlemelerine başlamadan önce; işleme yapılacak kumaşın ve astarın mutlaka ütülenmesi gerekmektedir.
- Kumaşı ütülerken boy ipliği doğrultusunda ütü yapmaya dikkat edilmelidir.
- Kumaşa verev yönünde ütülenmelidir; aksi halde kumaş esneyecektir.
- Saten türü kumaşlar, buharlı ütü ile ütülenmemelidir.
- Teyelli bölümlerin üzerine ütü basarken dikkat edilmelidir.
- Narin kumaşlarda, ütü yapılırken kumaşın sararmaması için kağıt kullanılması gerekir.
- Pul boncuk tekniğinde, işleme bittikten sonra kesinlikle işin üzerine ütü yapılmamalıdır.

Dikkat: İşleme bitikten sonra pul ve boncukların üzerine kesinlikle ütü basmayınız.!

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Ütü masasının üstünü ve çevresini temizleyiniz.	
➤ Ütüyi hazırlayınız.	➤ Ütüyi kumaş özelliğine uygun sıcaklıkta hazırlayınız.
➤ Ütü bezi veya kağıt kullanınız.	➤ Kumaşın saramaması ve kirlenmemesi için dikkat ediniz.
➤ Kumaşı tersinden ütüleyiniz.	➤ Ütülerken kumaşın en ve boy ipliklerine dikkat ederek ütü yapınız.
➤ Pul boncuk tekniğine uygun ütü yapınız.	➤ Ütüleme sırasında pul ve boncukların kararıp bozulmaması için üzerine ütü basmayınız.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değiştirerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	Ütü masasının üstünü ve çevresini temizlediniz mi?		
2	Ütüyi kumaş özelliğine uygun sıcaklıkta hazırladınız mı?		
3	Ürünün sararmaması için ütü bezi veya kağıt kullandınız mı?		
4	Ütü yaparken kumaşın en boy ipliklerine dikkat ettiniz mi?		
5	Kumaşı tersinden ütülediniz mi?		
6	Pul boncuk tekniğine uygun ütü yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetinde ilgili konuya geri dönerek işlemleri tekrarlayınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-8

AMAÇ

Bu faaliyette verilen bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında ürünlerin kalite kontrolünü ve leke temizleme yöntemlerini öğrenip uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Çevrenizde üretim yapan atölyelerde, kalite kontrol konusunu araştırınız. Topladığınız verileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız. Çevrenizdeki üretim atölyesine arkadaşlarınızla giderek kalite kontrol yapımını izleyebilirsiniz. Çeşitli kumaşlarda leke yöntemlerini uygulayarak deneyiniz, sonucunu rapor haline getirerek sınıf ortamında paylaşınız.

8. BİTMİŞ ÜRÜNÜN KALİTE KONTROLÜNÜ YAPMAK

8.1. Kalite Kontrol

Hataları tespitini ve ürünün standartlara uygun olup olmadığını belirleyen aşamadır.

Kalite kontrol, ürün yapım aşamasında da uygulanmalıdır. Ürün tamamlandıktan sonra kalite kontrol yapılarak kullanıma hazır hale getirilmiş olur. Kalite kontrol yapılırken şu hususlara dikkat edilir:

- İşleme eksikliği,
- İplikleri çekince sökülme,
- Ürün ölçülerine uygunluğu,
- Alt ve üst yüzeylerde iplik temizleme,
- Oluşan lekeleri giderme,

8.2. Kalite Kontrolün Amacı

Kalite kontrolün amacı, uyulması gereken kurullarla, ürün arasındaki farklılıkları tespit etmektir. Üretim sonucu ortaya çıkan ürünlerin, kullanıma uygunluğunu belgelemektir. Hatalı ürünlerin düzeltilmesi veya yenilenmesidir.

8.3. Alt İplik Temizleme

Ürünlerin alt ipliklerini iğneye takarak, işlemenin içinden geçirerek, makasla Keserek, ürünün alt kısmının temizlenmesi gerekir.

8.4. Üst İplik Temizleme

Ürünler, işleme esnasında ve sonra incelenerek, işleme eksiklikleri belirlenir veya hatalı işlenmiş yerlerde düzeltme yapılır.

Ürünlerin yüzeyinde kalan iplikler, iğne veya tıg yardımıyla işlemenin altına geçirilip tutturularak temizlenir.

8.5. Tela

Kumaşa farklı usullerle tutturulan ara katmandır. Nakışta kumaşın direncini artırmak için kullanılır. Belli bir sertlik ve form verir, takviye eder ve kumaşın muntazam olmasını sağlar.

8.5.1 Tela Çeşitleri

- Dokuma telalar,
- Yapışkan (preslenmiş) telalar,
- Suda eriyen (homojen)telalar,
- Isıyla eriyen telalar,

NOT: Pul boncuk işleme tekniğinde ince dokunuşlu kumaşlara tokluk vermesi açısından telanın yanı sıra organze, mermerşahi gibi kumaşlarda kullanılır.

Kumaş ve telalar ürün tamamlandıktan sonra ince uçlu makasla kesilerek temizlenir. Bu işlem yapılırken dikkatli davranmak gerekir.

Ayrıntılı bilgi için bakınız, “İşlemeye Hazırlık Modülü”

8.6. Leke Tanımı

Kirletici bir maddenin yüzey üzerinde bıraktığı iz, kumaş veya ürün üzerinde oluşan kirlerdir.

8.6.1. Leke Temizleme Yöntemleri

- Tamponlama yöntemleri,
- Buharlama yöntemi,

NOT: Ayrıntılı bilgi için bakınız, “İşlemeye Hazırlık Modülü”

UYGULAMA FAALİYETİ

İŞLEM BASAMAKLARI	ÖNERİLER
➤ Hatalı ve eksik işlenmiş ürünleri, tespit ediniz.	➤ Bitmiş ürünü gözden geçirerek tekniğe uygunluğunu kontrol ediniz.
➤ Alt iplik temizliği yapınız.	➤ Alt ipliği işlemenin altına gizleyiniz.
➤ Üst iplik temizliği yapınız.	➤ Üst ipliğini işlemenin görüntüsünü bozmayacak şekilde gizleyin.
➤ Tela temizliği yapınız.	➤ Kumaşa destek vermek amacıyla kullandığımız telaları, işleme bittikten sonra kumaşa zarar vermeden kesiniz.
➤ Leke kontrolü yapınız.	➤ Ürün üzerinde leke olup olmadığını araştırınız.
➤ Leke temizliği yapınız.	➤ Ürün üzerinde leke mevcutsa, (bakınız “İŞLEMENE HAZIRLIK MODÜLÜ”) temizleyiniz..

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	Bitmiş ürünü gözden geçirerek tekniğe uygunluğunu kontrol ettiniz mi?		
2	Üründe hatalı ve eksik işlenmiş yer varsa tamamladınız mı?		
3	Ürün üzerinde, alt iplik temizliği yaptınız mı?		
4	Ürün üzerinde, üst iplik temizliği yaptınız mı?		
5	Ürün üzerinde, leke kontrolü yapıp varsa, leke temizliği yaptınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, öğrenme faaliyetinde ilgili konuya geri dönerek işlemleri tekrarlayınız.

MODÜL DEĞERLENDİRME

UYGULAMA SORUSU

Bitmiş ölçüsü:

Eni:10cm

Boy: 15cm olan kese üzerine, pul boncuk işlemleri tekniğine uygun desen çizerek, renklendiriniz ve tekniğe uygun işleyiniz.

Pul boncuk işlemleri tekniğine uygun yaptığınız ürün üzerinde, kenar temizleme tekniğini ürün özelliğini dikkate alarak uygulayın.

İŞLEM BASAMAKLARI
➤ Pul boncuk tekniğine uygun desen araştırması yapınız.
➤ Desen çizimi yapınız.
➤ Deseni renklendiriniz.
➤ Ürüne uygun kompozisyon hazırlayınız.
➤ Desene, ürüne ve zevkinize uygun malzeme seçimi yapınız.
➤ Kumaşı işlemeye hazırlayınız.
➤ Uygun teknikle deseni kumaşa geçirin.
➤ Gerekliyse germe tekniğini uygulayınız.
➤ Ürün üzerinde desene ve tekniğe uygun pul dikme tekniğini uygulayınız.
➤ Ürün üzerinde desene ve tekniğe uygun boncuk dikme tekniğini uygulayınız
➤ Ürün üzerinde tekniğe uygun straz dikme tekniğini uygulayınız
➤ Ürün üzerinde desene ve tekniğe uygun yardımcı iğne tekniklerini uygulayınız.
➤ Ürün üzerinde tekniğe uygun kenar temizleme tekniğini uygulayınız.
➤ Tekniğe ve ürüne uygun ütü yapınız.
➤ Tekniğe ölçüye uygun kalite kontrolü yapınız.
➤ Zamanı iyi kullanınız.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı, kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ		Evet	Hayır
1	Pul boncuk tekniğine uygun desen araştırması yaptınız mı?		
2	Desen çizimi yaptınız mı?		
3	Deseni renklendirdiniz mi?		
4	Ürüne uygun kompozisyon hazırladınız mı?		
5	Desene, ürüne ve zevkinize uygun malzeme seçimi yaptınız mı?		
6	Kumaşı işlemeye hazırladınız mı?		
7	Uygun teknikle deseni kumaşa geçirdiniz mi?		
8	Gerekliyse germe tekniğini uyguladınız mı?		
9	Ürün üzerinde desene ve tekniğe uygun pul dikme tekniğini uyguladınız mı?		
10	Ürün üzerinde desene ve tekniğe uygun boncuk dikme tekniğini uyguladınız mı?		
11	Ürün üzerinde tekniğe uygun straz dikme tekniğini uyguladınız mı?		
12	Ürün üzerinde desene ve tekniğe uygun yardımcı iğne tekniklerini uyguladınız mı?		
13	Ürün üzerinde tekniğe uygun kenar temizleme tekniğini uyguladınız mı?		
14	Tekniğe ve ürüne uygun ütü yaptınız mı?		
15	Tekniğe ölçüye uygun kalite kontrolü yaptınız mı?		
16	Zamanı iyi kullandınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonucunda eksikleriniz varsa, işlem basamaklarına geri dönünüz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

KONTROL LİSTESİ

Tamamlamış olduğunuz modülün sonunda bu kontrol listesini kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendiriniz.

	DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
1	Aydınlık ve temiz bir ortam sağladınız mı?		
2	Tekniğe uygun desen araştırdınız mı?		
3	Çizim malzemelerinizi hazırladınız mı?		
4	Pul boncuk tekniğine uygun desen belirlediniz mi?		
5	Deseni tekniğe uygun çizdiniz mi?		
6	Deseni tekniğe uygun renklendirdiniz mi?		
7	Kompozisyon hazırladınız mı?		
8	Deseni tekniğe uygun olarak kumaşa geçirdiniz mi?		
9	Tekniğe ve ürüne uygun malzeme seçimi yaptınız mı?		
10	Kumaşı işlemeye hazırladınız mı?		
11	Nakış malzemelerinizi hazırladınız mı?		
12	Ürün üzerinde tekniğe uygun pul dikme tekniğini uyguladınız mı?		
13	Ürün üzerinde tekniğe uygun boncuk dikme tekniğini uyguladınız mı?		
14	Ürün üzerinde tekniğe uygun straz dikme tekniğini uyguladınız mı?		
15	Ürün üzerinde tekniğe uygun yardımcı iğne tekniklerini uyguladınız mı?		
16	Ürün üzerinde tekniğe uygun kenar temizleme tekniğini uyguladınız mı?		
17	Tekniğe ve ürüne uygun ütü yaptınız mı?		
18	Tekniğe, ölçüye uygun kalite kontrolü yaptınız mı?		
19	Zamanı iyi kullandınız mı?		
20	İş kazalarına karşı önlem aldınız mı?		

Bu modüldeki tüm uygulama faaliyetlerini ve modülün sonundaki değerlendirme testini ve uygulama sorusunu başarıyla tamamladıysanız bir sonraki modüle geçebilirsiniz.

KAYNAKÇA

- AĞAÇ Saliha Dr., ÇİLEROĞLU Birsen Dr., **Kalite Kontrol, Ya-pa Yayınları**, 1981.
- BAŞARIR Enver, ÇAKIR Harun, ÖZKAN Zehra Füsün Dr., MUTLU Aydın, **Standardizasyon ve Kalite**, Ekim, 2001.
- Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi, **Öğrenci Ders Notları**, 1988-1990.
- <http://www.telpatekstil.com>
- KORKUSUZ YÜKSEL Süheyla, **Nakış Milli Eğitim Basımevi**, İstanbul, 1997.
- MEGEP, **Alan ve Dal Modülleri**, 2006.
- MARAKOĞLU Nebile, **Yayınlanmamış Çalışmalar**, 1990-1992.
- NURÇİN Leman, **Yayınlanmamış Çalışmalar**, 2005.
- ŞEN Pervin, **Yayınlanmamış Çalışmalar**, 1988-1990.
- YILMAZ Kezban, **Yayınlanmamış Çalışmalar**, 1982-1986.